

ЕЛЕКТРОННИ БИБЛИОТЕКИ – МОДЕЛ ЗА ИЗМЕРВАНЕ И ОЦЕНКА НА КАЧЕСТВОТО ЗА КОНТРОЛ ЗА ДОСТЪП

Доц. г-р Иванка Павлова

Отсъствието от обща регулаторната рамка – модел на системата за измерване и оценка качеството и ефективността на системите за контрол на достъпа до електронните библиотеки пречи да се създаде единна организационна и процедурна основа за стратегическо ръководство и мениджмънт на ресурсите на електронните библиотеки. Създаването ѝ ще осигури унифицирането на възгледите за събитията, процесите, явленията и да се предприемат конкретни действия в тази сфера. Тя ще позволи да се дефинира желаното бъдещо състояние, стратегическата цел и нормативната основа за делегиране на права и отговорности и за реализация на стратегическите планове в областта на изграждането на електронните библиотеки.

В Република България има комплекс от мерки за гарантиране на информационната сигурност. Създадена е съответната правна база и са приети важни юридически актове, които регламентират обществените отношения в информационната сфера. Най-съществените сред тях са: Закон за защита на личните данни (Обн., ДВ, бр.1 от 04.01.2002 г.), Закон за защита на класифицираната информация (Обн., ДВ, бр. 45 от 30.04.2002 г.), Закон за достъп до обществена информация (Обн., ДВ, бр.55 от 2000 г.), Закон за местното самоуправление и местната администрация (Обн., ДВ, бр. 77 от 1991 г.), Закон за административните нарушения и наказания (Обн., ДВ, бр.92 от 28.11.1969 г., изм. и доп. от

бр.25 от 08.03.2002 г.), Постановление №73 от 03.05.2000 г. за създаване на Координационен съвет по информационно общество (Обн., ДВ, бр.38 от 09.05.2000 г.), Решение № 213 на Министерския съвет от 04.04. 2001 г. за приемане на Актуализирана национална програма за развитие на информационното общество в Република България (Обн., ДВ, бр.36 от 12.04. 2001 г.), Решение на 39-о Народно събрание за Избиране на комисия за защита на личните данни (Обн., ДВ, бр.54 от 31.05.2002 г.), Закон за ратифициране на Конвенция №108 на Съвета на Европа от 28.01.1981 г., за защита на лицата при автоматизирана обработка на личните данни (Обн., ДВ, бр.56 от 07.06.2002 г.), (Обн., ДВ, бр.45 от 30.04.2002 г.), Закон за достъп до обществена информация (Обн., ДВ, бр.55 от 07.07.2000 г., изм. и доп. от бр.45 от 30.04.2002 г.), Закон за статистиката (Обн., ДВ, бр. 57 от 1999 г.), Закон за патентите (Обн., ДВ, бр.27 от 1993 г.), Закон за далекосъобщенията (Обн., ДВ, бр.93 от 1998 г.), Закон за пощенските услуги (Обн., ДВ, бр.64 от 2000 г.), Концепция за национална сигурност на Република България (Обн. – ДВ, бр. 46 от 1998 г.), Военна доктрина на Република България (Обн., ДВ, бр.34 от 13.04.1999 г.), Закон за отбраната и въоръжените сили на Република България (Обн., ДВ, бр.112 от 1995 г.), Закон за Консултативния съвет за национална сигурност (Обн., ДВ, бр.13 от 11.02.1994 г.), Закон за Министерството на вътрешните работи (Обн., ДВ, бр.122 от 1997 г.),

Постановление № 116 на Министерския съвет за създаване на Съвет по сигурността при Министерския съвет и за приемане на Правилник за неговите функции, задачи и организация на работа (Обн., ДВ, бр.116 от 07.10.1998 г., изм., бр. 123 и 142 от 1998 г.), Единна национална стратегия за противодействие на престъпността (Приета на заседание на МС от 16.07. 1998 г.), Закон за държавния служител (Обн., ДВ, бр.67 от 1999 г.), Закон за изменение на Наказателния кодекс (Обн., ДВ, бр.26 от 1968 г.). (Обн., ДВ, бр.101 от 23.11.2001 г.), Решение на Народното събрание от 29 октомври 1992 г. за изключване на някои факти, сведения и предмети от Списъка на фактите, сведенията и предметите, които съставляват държавна тайна на Република България (Обн., ДВ, бр. 90 от 06.11. 1992 г., изм., бр. 99 от 8 декември 1992 г.), Решение на Народното събрание от 29 юни 2000 г. за изменение и допълнение на Списъка на фактите, сведенията и предметите, които съставляват държавна тайна на Република България (Обн., ДВ, бр. 55 от 07.07.2000 г.), Решение на Народното събрание от 13 октомври 1994 г. относно сведенията за организацията, методите и средствата при изпълнението на специфичните задачи на органите на Държавна сигурност, както и агентурната информация на тези органи (Обн., ДВ, бр. 86 от 21.10.1994 г.).

Извършена е съществена работа за създаване на механизми за регламентиране на обществените отношения в информационната сфера. Те гарантират информационната сигурност в органите на държавна власт, държавните учреждения и организации. Извършена е огромна по обем работа за създаване на защита на държавните информационни инфраструктури и ресурси. За успешното решаване въпросите за гарантиране на достъпа е изградена държавната система за защита на класифицираната информация, системата за опазване на държавната тайна, системата за лицензиране и сертификация на средствата за защита на информацията.

Въпреки постигнатите безспорни успехи в хармонизирането на българското законодател-

ство с европейското, равнището на информационна сигурност в страната все още не съответства в пълна степен на потребностите на обществото. Често възникват противоречия между желанието да се разшири свободният достъп до информацията в АИС и мрежи, от една страна, и необходимостта от спазване на производящите от законовата база ограничения върху този достъп. Тези противоречия и необходимостта от правното им регулиране водят до появата на негативни последици при изграждането на системите за контрол на достъпа. Недостатъчността на нормативното регулиране на работата на тези системи затруднява поддържането на необходимия баланс между интересите на личността, обществото и държавата в тази сфера. Заложените в издаваните организационни документи работни правила и процедури не са достатъчно организационно и технически гарантирани.

Поради масовото напускане на квалифицирани специалисти сериозни щети са нанесени на работещия в сферата на АИС и мрежи кадрови потенциал. През последните години у нас се отбелязва съществено изоставане в областта на информационните технологии и недостиг на квалифицирани кадри в органите на държавната власт и органите за местно самоуправление. Това налага масово да се използват чуждестранни фирми и експерти за измерване и оценка на качеството и ефективността на системите за контрол на достъпа до електронните библиотеки. Като следствие на тази тенденция се повишава вероятността за несанкциониран достъп до тях, а зависимостта на България от чуждестранна експертиза надхвърля разумните граници.

Създалото се положение в областта на измерването и оценката на качеството и ефективността на системите за контрол на достъпа до електронните библиотеки изисква незабавно разработване на **обща регламентираща документална рамка – модел**, която да запълни съществуващата методологическа празнота.

